

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

N.O.K.

92

153

k 92-153

1. C. K. 153

H. J. M. M. M. M. M.

DRIE HONDERD
VOLZINNEN, SPREUKEN, OPSTELLEN, ENZ.

TER

VERBETERING

VOOR DE

HOOGSTE KLASSE

EENER

LAGERE SCHOOL.

TIEL,

WED. D. R. VAN WERMESKERKEN.

1850.

Geene Exemplaren worden voor echt erkend, dan die
door de uitgeefster geteekend zijn

Med. Dr. van Nervenleken

*Evangelische bibliotheek
van het N. O. G.*

VOORBERIGT.

Er wordt menigmaal getwist over de meerdere voortreffelijkheid der klank- of der spelmethode bij het lezen leeren, en de vasthouders aan de laatste willen daardoor de schaal te hunnen voordeele doen overslaan, dat ze er het gewigt op leggen van milliarden fouten tegen taal en spelling door het jongere geslacht begaan.

Het is waar, wanneer men in de gelegenheid is om brieven van lieden uit den beschaafden stand te lezen, als ook stukken van vele buralisten, klerken, ambtenaren, enz. (zoo deze Heeren er geene eigene spelling op nahouden) en men is een beminnaar onzer schoone Moedertaal, dat men dan wel dikwijls geërgerd wordt over de onzuiverheid van taal, om van slechten stijl niet eens te gewagen; het is waar, dat in de meeste dagbladen, ja in vele maandwerken zelfs, wonderlijk met het Nederduitsch wordt omgesprongen, wanneer men er nog eens Nederduitsch, tuschen het heirleger Germanismen en Gallicismen vindt; — maar het is niet minder waar, dat men bij ouderen van dagen, die al spellende lezen leerden, die zelfde gebreken in nog grootere mate aantreft.

Wij vinden het dus niet regtvaardig, dat men eener

methode om lezen te leeren iets ten laste legt, hetwelk bij de vroegere op rekening komt van verwaarloosde taalstudie, en bij de latere op rekening hier en daar van geene genoegzame praktische taal oefeningen, van het niet in toepassing brengen der stelling: de kinderen moeten weten te schrijven, wat zij kunnen lezen, maar vooral van het vroegtijdig verlaten der school, en wel op een' leeftijd, wanneer der kinderen verstand nog niet genoeg werkzaam is, om taalkennis in toepassing te brengen.

Wij zijn van oordeel, dat van buiten geleerde bepalingen van taal deelen, enz. al te ras vervliegen voor den tijd, dien onderwijzer en leerlingen daartoe verbruikt hebben; wij houden er van allerlei brieven en andere opstellen te laten vervaardigen, veelvuldig stukken in proza en poëzij te dicteren, dikwijls gebrekkige opstellen te doen verbeteren, en uit dat alles den leerlingen kennis der taal en een' goeden stijl bij te brengen.

Niettegenstaande sommigen een afkeurend oordeel vellen over het gebruik van foutieve opstellen, hebben wij er ons steeds wel bij bevonden. Waarom zou ook hieruit niet even groot nut te trekken zijn, als uit het voorschrijven en verbeteren van gebrekkige letters op het bord bij het klassikale schrijfontderwijs?

Wij hebben daarom dit werkje als een vervolg op de goede boekjes, die in deze soort bestaan, zamengesteld en de fouten niet onder rubrieken gebracht, maar door elkander gemengd. Ook hebben wij, dunkt ons, onnatuurlijke fouten vermeden. Verder hebben wij getracht, zoodanige volzinnen te geven, die ongezoekt aanleiding bieden tot leerrijk gesprek; daartoe hadden wij sinds lang eene

menigte voorbeelden opgeteekend en hieruit het driehonderdtal geschiktste genomen. Wij hebben er enkele dichtstukjes bijgevoegd en, gedachtig aan de allergebrekkeligste afschriften van goede verzen en liederen, die ons gedurig onder de oogen komen, hadden wij er gaarne meer en van onze beste dichters geplaatst, doch de meer beeldrijke dan, naar ons inzien, juist toegepaste aanmerking van een' beoordeelaar in de N. Bijdragen, enz. over soortgelijke zaak, dat men om te ontleden het mes niet in koninklijke lijken moest drijven, deed ons na eenige sneden ophouden. Wij hebben evenwel daarbij nog een paar stukken uit HOOFT, STIJL, enz. opgenomen, ook ter oefening voor kweekelingen, omdat op onderscheidene examens dergelijke stukken zijn opgegeven ter verbetering van spelling en stijl!

Misschien zal men sommige fouten wat hoog vinden voor eene lagere school (voor meer beschaafden zeker niet); maar wij bevonden ons steeds wel daarbij, dat de leerlingen niet alle fouten wisten te vinden; zulks kan der waanwijsheid tot tegengift strekken.

Wij hopen dat de dezelves, hetzelfde, UEds, enz. weinig genade mogen vinden bij de Onderwijzers, die van dit werkje gebruik maken.

Wanneer wij de fouten met de leerlingen verbeterd, of met hen hunne verbeteringen nagezien hebben, moeten zij ze altijd één of meermalen in het net overschrijven; terwijl het behandelde met het gesprokene meestal weder stof geeft voor eenig schriftelijk opstel. Ook hechten wij er veel aan, dat de Leerlingen nevens onderscheidene woorden, andere, die nagnoeg hetzelfde beteekenen, tusschen haakjes

plaatsen, en dat zij de volzinnen op velerlei wijze met andere bewoordingen weten terug te geven.

Om jongen Onderwijzers te gemoet te komen, heeft de Uitgeefster hetzelfde werkje ook verbeterd laten drukken en tevens een' sleutel of verklaring van de moeilijkste misstellingen in het licht gegeven.

Moge dit werkje bevorderlijk zijn, dat onze schoone Moedertaal algemeen zuiverder geschreven worde, is onze hartewensch.

Kampen, 1849.

J. ALLIROL.
Onderwijzer der Jeugd.

VOLZINNEN EN OPSTELLEN

TER

VERBETERING.

1. Zich oefenen was nimmer schande, en zal nooit schande zijn.
2. Een welgesteld gemoed besit een coninckrijk.
3. Men zegt alsdat jozef en benjamin jakobs'zonen, den ander op een duit of op een top gelijken?
4. De wereld is een speeltooneel, elk speelt zijn rol en kreeg zijn deel, heeft Vondel eene onzer grootste digters gezegt, daar is een ander gezegde, die men in het dagelijks leven ook veelmaals hoort, de wereld is een pijpkaneeel, elk zoogt er aan en krijgt zijn deel.
5. Waar wijzen vaders zorg de kunsten aan doet groeijen, zien elk zijn neering welig bloeijen.
6. Onder de onderscheidene soorten van slangen, wie men in amerika vind, zijn de raatelslangen, de gevaarlijksten.
7. Zij zijn aldus genoemd, na het raatelend geluit, dat zij met horenachtige ringen, aan het end van hunnen staart maken en die hen verraad eer dezelve nog gezien worden.
8. Jaarlijksch krijgen zij een ring meer tot toe twintig.

9. De ondankbaarheid is een misdaat zoo schandelijk, dat niemand bekennen wil, er niet aan schuldig te zijn.
10. Het lezen dient om het verstant te verciëren, en de zeeden te regelen, en het oordeel te formen.
-
11. Voor alle de schatten ter wereld, kan men geen verloren oogenblik niet terug kopen.
12. Leer, leert in 't bloeijen van uw jeugt,
Verbooden lust besnoeijen;
Zoo zal de liefde tot de deugt,
Steeds met de jaaren groeijen.
C. Bruin.
13. In de smeltkroes word het goud beproeft, in tegenspoed den vriend beproeft.
14. Dikwijls slaan een boom, plant of heester op op eene plaas, van menschenhanden niet bezaait, doordien het lichte zaatkorreltjen door den wint en vaak ook door de vogels heinde en verre verspreidt worden: vinden ze een bekwame gront, dan begint het zaadjen weldra te groeijen.
15. Ledigheid en luijgheid is de voorloper van de armoed.
16. Den dichtrant van Cats heeft weinig naarvolgers gevonden.
17. Den nijl in Egijpte begint gewonelijk, in juni te wasschen en houd daarmede aan ten einde van Julij, en treedt dan buiten hare oevers, zoodat het land eene zee gelijk is, keerende omtrent het ende van Ochterbinnen zijnen boord terug.
18. Den gront is alsdan van een vet slip bedekt, waar men dadelijk zonder te ploegen of te spit-

- ten in zaaijen kan, en van welke men soms drie oogsten trekt.
19. Den nijl loopt tegenswoordig met twee monden in de..... zee, binnen welke de Delta of beneden Egypte licht, dog voorheen ontlaste zij haar met zeven monden.
20. Daar waar het begin eener rivier is, noemt men bron, en waar zij in eenige zee, of meer uitloopen heet mond. Aan de bron staande en haar loop naarziende, heeft men ter regterhand den regter en ter slinkerhand, de linker oever.
-
21. De Pyramiden zijn grootte vierkantige gebouwen, beneden met een breede vlakke, doch na boven spits toelopende, en eindigende op een plat dak. Waar vindt men dezelve?
22. De Egijptenaars munten boven vele volkeren der oudheid in vele opzichten zoo verre uit.
23. De zuidzee is, door herhaalde storms en overstromingen van een klein meertje, Flevo genaamt, dat dezelve voor de twaalfde eeuw pleeg te weezen, het hedendaagschen plas van 70 uur gaans in omtrek, geworden. Zij verzand op vele plaatsen, zoodat daar vroeger oorlogschippen vaarden, thans kleinen vastraakten.
24. Piet Hein, van de west-indise Compagnie tot admiraal verkooren zijnde, steekte den 21 Mei in zee 1626, en keerde met rijke buit, op den spanjaarden behaalt, den 25 October in den vaderlande terug.
25. Des andere jaars zeilde hij uit wederom, en won de zilveren vlood, waardoor hij meer als elf millioen waarde aan goud, zilver,

- parelen, edele gesteentens, zaidestoffen, verwaren, enz. in 't land bracht.
26. Den olifant is de grootste der viervoetige dieren.
 27. De vos noemt men wel eens de looste der dieren.
 28. De walvisch mag men voor de grootste der zeeinwoners houden
 29. In 1602 rigte men de Oost-Indise Compagnie op. Dezelve vermeesterde en verwoeste Jacatra op 't eiland Cuba en werd herbout en genoemd Batavia, en tot hoofzetel onzer O. I. bezittinge verheft. Op voorbeeld hiervan werdt ten einde van het twaalfjaar bestant ook eene west-indische Compagnie gestich, die spoedig een ijsselijken bloei behaalde, dog ook gauw in verval bekwam.
-
30. Dallen en valeijen zijn de laage lantstreken tuschen bergen.
 31. De perzen beschouwen een zoon als een zegen des hemels. Bij de geboorte van denzelfen ziet men de slaaven elkander haastten, om het eerst den teiding aan zijn heer te brengen, terwijl hij uitroept: Madieh? dat is, blijde bootschap, waarvoor hij een geschenk ontfangt. Bij den geboorte eener dogter, heeft het tegendeel dezer blijschap plaas.
 32. Men wenscht oud te worden, en men vreest de ouderdom, terwijl men het leven bemint, en de dood tragt te ontfluchten.
 33. Onder de vissen berijken velen een hooge ouderdom; de snoek en den karper, zeggen zij, kan wel 150 jaar oud worden. Even zoo is het ook zoo met den tweeslagtiege dieren (amphibien) waarvan den schiltpad wel meer als 100 jare leeft.

34. Van de vogelen, leven de steenarends rijgers en valken meer dan een eeuw; zoo ook de pappegaaijen, zwanen en raaven.
35. En oud besjen, had dit van de laatste vogel hooren verhalen, kon het niet geloven; waarom zij een raav kocht zeggende: ik wil tog eens zien, of dit beest hondert jaar leeft.
36. Planten, die wateragtig zijn en veel zappen bevatteden leven een ofte twee jaar, struiken en kleine boomen, wordt omstreeks de 60 jaren oud; de rosmarijn, klimop, den wijnstok en meer andere, leven tot de 100 jaren, eiken en andere die groot en hart van hout zijn, zelf tot 1000.
37. In de koeijen kent men de ouderdom aan de ringen der hoorens, bij de paarden aan den tanden, met de harten aan de takken van haar gewei.
38. Gezondheid is de grootste schat des levens.
39. Men achtte niets zoo hoog, dan dat de wijsheid raakt,
En dat in ons gemoet de zinnen beter maakt.
40. Maar wijsheid doet de mensch gerust en vrolijk
leven;
Hij kan in elke stant hem 't reinst genoeg geven.
Zij doet hem in de dood en naar het sterven baat,
En blijft, als 't al verdwijn, zijn en cieraad.
41. De achting der wereld kan men soms door list en huigelarij op zich halen, maar eigen achting moet men verdienen.
42. Wij moeten onze naaste liefhebben en weldoen.
43. Jozef egypte's regent mocht wel zeggen, ik was de ongelukkigsten mijner broeders, van af dat ik

ten slaaf verkogt werd, edoch de Heer heeft het ten mijnen besten?

44. Wanneer de goede God vromen kinders eerlijk beloonen wil, dan maakt Hij hun tot een wel-doener van derzelve ouders.
45. Reeds in de kinderentijd brengen deze of geene trek somtijds het karakter van hem aan den dag, welke eenmaal een groote man staat te worden.
46. In vroeger tijd gebruikte men om de lading van een geweer te doen afbranden, noch geen vuursteen, maar bediende zijn eigen van eene verbrande lonte. De vijand, in inderlaag gelegd, ontdekte men menige maal door de lugt van den lont. Van daar is nog onze spreekwijze: lont rieken.
47. Het wëten is wel schoon, maar 't doen gaat boven 't weten.
Die veel en grondig weet, is waard geleerd te heten. Maar die zijn pligten kent, zijn tochten houd in toom. Zijn daaden wel bestuurd, zulk een' is wijs en vroom,
48. Morgen zal ik het doen, heet zooveel als ik zal het nooit doen, want nooit is het morgen.
49. Zegt steeds de waarheid, mogt dit u ook niet altijd het meest voordeeligste zijn.
50. Jacob van Maerlant, eene onzer oude Digtters, zeide in zijn verkeerden Martijn, een schimp dicht: »waarsaghers nappe is drooge.

-
51. Wie trots is voor zijne minderen, is kruipende tegen zijne meerderen.
 52. Een boek lezen, betekent, wanneer als men lezen in de regte zin neemt, er voor zich zelf uitkiezen, wat er schoon, leerzaams of nuttigs in is.

53. Den vrede des gemoed' trost allerhande schatten,
En is voor purper, goud nog diamanten vijl.
54. Wie hem iets goeds voorneemt, en met ernst
zegt: »ik wilt,» heeft het reeds helft gedaan.
55. Dikwijls snijdt den tong het hoofd af, zeit een
arabies spreekwoord.
56. Bescheidenheid en wellevendheid is ten allen tijde
de grooste cieraaden eens kinds.
57. Men zei eens tegen Frederik den grootten, dat
iemand van hem kwaad gesproken hadt. Hij
vroeg of die persoon hondert duizent man had,
men antwoorde van neen. »Welnu! hervat den
koning van Pruisen, dan kan ik er niet aan
doen; zoo hij 100,000 man hadde zal ik hem
den oorlog verklaren.»
58. Zoolang een vrije regtschapien man,
Zijn eigen brood verdienen kan,
Zoolang ook schaamt hij zich een' gunstbewijs te
vragen.
En vaalt het eindelijk aan zijn macht,
Voor 't minst behouw' hij moed en kracht,
De honger, dien hem nijpt met waardigheid te
dragen.
Dus zingt eenen onzer dichters:
59. Een en gierigaart, met geheele zijn hard, aan het
geld hangende en het toch eindelijk bij zijne
dood moetende verlaten, en het toch niet wil-
lende verlaten had zich zelfs tot erfgenaam ge-
maakt.
60. 't Is wel (na mijn begriip) in oude tijd geseijt,
't Is beter dat het kint, als dat de moeder
schreijt. J. Cats.

61. Bij de overwinning van Gouda bekwam een spaansgezinden burgermeester aldaar heel zeer in 't gedrang, en beviel hem aan eene zijner buurvrouwen hare herbergzame zorgē aan. »Waar zult ge mij verbergen! was de angsvallige vraag van den voor zijne veiligheid bezorgden. — In de spinde, waar ik mijn man zoo dikwijls tegens uwe vervolgingen ontrokken hebt, antwoorde de edele vrouw.

De wraak is nimmer zoet
Als voor een boos gemoet.

62. Wel lieve kinders hoor een woord
En vaardt niet rasch en haastig voort;
Maar bij gebrek van eigen ligt,
Gebruik eens anders hel gezigt,
Opdat gij nooit een greep en doet,
Waarom gij namaals treuren moet. J. Cats.
63. De franschen hebben den kunsgreep, dat zij hare zwakheden voor gebreken gaan doordoen; de nederlanders kan leiden dat men hun zwakheden, wezentlijke gebreken noemt, mist men 't zagt-zinnig doet.
64. Indien dat u vriend van honing zij, eet hem dan niet heel en dal op.
65. De najver is prijswaard en nuttig. Gaat dezelve een stap te ver, dan word dezelve wangunst en haatbare nijt. Het matig vuur verwarremt en behoud, maar is hetzelfde te hevig, dan verbrand, verslint en verteert hetzelfde.
66. Jan Haring, die onder heftig geweerſvuur in den veltſlag op de zuiderzee, den vlag van het spaansche admiraalschip haalde hadt hem in datzelve jaar 1573 door een daad onderscheiden, die hem in de gescheidenis als een anderen Horatius Cocles

- doen prijken. Hij hieldt naamlijk alleen een bende spaanjaards een geruime tijd met onverzettelijke moed staande tot zijne spitsebroeders geveeken hadden.
67. Hij gedroeg zich dus als eenen held, stellende zich zelve als een muur tegen den vijand.
68. Toe hij nu de dromen langer weer kon staan, sprongt hij in het meer en berijkte zwemmende den andere oever, zonder van de afgeschooten kogels getreft te zijn geworden.
69. Willem den Zwijger, Maurits en Frederik, Hendrik! Wie weigert zijn bewondering dezer tris van groote mannen, dewelke trosch het woeijen des gewels, en de stroomen bloed het heil des vaderland bedoelden.
70. Wanneer dat gij uw iets voor hebt genomen te doen, spreekt er dan niet te veel noch tegen ieder één van, want indien als het uw mislukte, zult gij uitgelacht worden.
-
71. In het graf heerschen geene vijanschap noch vraag.
72. Sneedig antwoord.
Men vraagde een arme dief, waarom hij hangen most?
Of 't om zijn steelen was? Nee, zij hij, maar om 't vangen,
Wand schoon ik had zooveel gestoolen, als ik kost,
Zoo 'k niet gevangen waar, men hadt mijn niet gehangen. Huigens.
73. Den handel in dranken is jonger als dien in spijzen; de ouden bepalen de grootte van een' schip in kooren mate, en wij met tonnen.

74. Het is in de kindschheid dat men een grontslag legt, tot een heilvolle ouderdom.
75. Gisteren ontvingde mijnen neef de bestelde koopmanswaaren, met dit navolgende, korte, kleine en toch voldoent briefjen: hebbe de eer UED. nevengaande UE. order overeenkomstig te doen toekomen, niet twijfelende, of UE. zult hetzelfde volkomen in order bevinden hebben.
76. Laet ons niet vier op vaer of grootevaer of oóm zijn! Den rechten adel is, soo wij maar zelveers vroom zijn.
77. Allen menschen moeten eenmaal sterven, daarom hechte men gene te groote waardije aan aardse goederen.
78. Goede boeken bevat den geest van grootte mannen, de kern harer kennisse; en van hun vernuft; den vrugt hunner slaaploze nachten; de studie van soms geheel een leven.
79. De levensmiddels leiden er onder, als de kat en de muis in goede verstandhouding leeft want dan gaan dezelve paar aan paar na de proviziekast.
80. Jong en oud worden een prooi des grafs; niemand kan hem niet aan den onverbiddeloozen dood ontrekken.
-
81. Den doot is voor den deugdzamen slechts den weg tot het waar vaderlant, maar moet schrikwekkend voor den goddelooze wezen.
82. Die een geruste conscientie heeft kan slapen als een roos, al zit hij in het gevangenhuis.
83. Een man, even zeer gekend door zijn zagtmoeidigheid en braafheid dan door zijn talenten, wierd ten einde van zijn leven blind. Eens in

een kamer zijnde, waar zich een menigte personen bevonden, tradt hij eenen jongen mensch op den voet, dien hem daarop een stomp gaf. „Mijnheer! zeide den blinden, tegen hem,” het zal uw zeker spijten, gij mijn gestoten hebt, want ik blind ben.

84. Den heer P. B..... Apteker te
Meppel debet
aan J. S.

Voor geleverde 10 ponden en 4 onc bloem van kamille. f.

Meppel de 17 Jandewarij 1840

Volgedaan.
J. S.

85. Geef een uw aanvertrouwt goed niet aangeroert terug en ondekt nooit een geheim.

86. Wien goede zaden zaait in deerste en teerste jeugd. Maait weder naderhant oprechte deugd en vreugt.

87. Ons leven is gelijk eene zeeris; sommige zijlen voorspoedig en windt en weder zijn hen gunstig; dewijl andere met stormen en woeijende zeeën te vechten hebben, dog alle landden eindelijk hetzij naar korte of lange duur in den bestemde aven.

88. Verach geen mensch, hoe nietig hij ook schijnt: Een moerbij blat word door de tijd satein.

Witsen Gijsbeek.

89. De latijnsche tale was in yroegere eeuwen in zeker opzicht, den taal der beschaafde en de taal der hoogere standen. De brieven wiseling wierd meest in dezelve gevoert, en hoewel dat dezelve niet uitsluitend de taal der staatzaken en onderhandelingen was wierd zij echter gewoonlijk, meestal voor dezelve gebruik.

90. Waar iemant zweld van trotsen waan,
 Die mist terstont den regten b...;
 Want die op eigens wijsheid staat,
 Pleegt in 't gemeen' met niemand.....
 Als met zijn eigen iedel brein,
 En dat is dikmaal al te klein
 Om recht te weten wat d'er schuilt;
 Des word hij licht gebottemuild.
 Gij daarom wilt gij gaan gewis,
 Pleeg' raat met een dien wijzer is.

J. Cats.

91. De spanjaards brachten goud uit amerika en wierden trotser en luijer. Dog het goud maakt hem zelve goedkoop en bemint ook nijvre volken. Zoo verdweent den rijkdom uit spanjen, maar de trotsch en de luiheid bleef.
92. Eer uwen ouders, opdat haren zegen over u koomt, de zegen des ouders bout het huis der kinder, edoch hunne vloek breekt hetzelve af.
93. Eer de kinderen, dien men de kroon harer ouders mag kunnen noemen!
94. Welslaagt gij ook niet in alles, is dit echter geene rede om alles te nalaten.
95. 't Valt licht een mensch te helpen maar, Dit kies te doen, valt uitsers zwaar.
96. Zeker onoozele knaap dikwijls ziende, dat zijn kamerraads haar met zwemmen en baaden vermaaktten, dagt dat hij daarmede ook wel te regt zou komen, zeggende hij: o heden? is 't anders niet, dat kan ik zagts naar doen, mijnen armen en benen kan ik omers zoo goed van me afgooijen en dan tusschen beide zoo reis effentjes proesten dan die jongens.
97. Hij trekte daarop zijn pakjen uit, smijt het op

de grondt, en sprong in 't water — dog gong ten eerste na de grondt en wierd met den grootste moeite van de wereld geredt. Toe hij nu naar lang zukkelens weer op wal gebracht en van de eerste schrik bekomen was, verzekerde hij geen water meer zullen te genaken, voor hij eerst zwemmen geleerd hadt.

98. Toren en overhaasting is beide strijdig met den voorzichtigheid.
99. Overdrijf uw haat niet, uwe vijanden mogen ook uwe vrienden worden.
100. De boeren van het noorderlant.
 Hebben tien vingers aan ieder hand,
 Vijf en twintig aan handen en voeten.
 Wien zal ooit zoon boer ontmoeten!
 bekend versjen.

101. Den geleerde Busch, eenen vriend van erasmus, die te Rotterdam nog op de mart staat, wandelde eens in een slechte gewaat, en niemand lettete niet op hem. Hij gong 's anderdags uit in zijn stasiekleed en ieder, wie hem tegenkwam, groetede hem allerbeleefs. Vol van verdriet, werpte hij zijn kleed, zoodra toen hij 't huis was gekomen op de grond, en zeggende: legt daar, vot! bent gij Busch of is ik het!
102. Wees en zijt niet overgedreven in u vriendschap, bedenk uwe vrienden uwen vijant kunnen worden.
103. Middels van bestaan.
 De advocaten of plijtbezorgeren leven van de levendigen de ertsen van de sieken, en de dootgravers van de dooijen.

104. Vrome schromen 't kwaad, prijzen wijze raad.
105. Cato zijde: ik vergeef alle kwaadoeners, uitgenoomen mij zelf.
106. De Hollanse planteren aan den kaap de goeije hoop, onderscheidten twee soorten van leeuwen, de zwarte en den geelen. Den donkerkleurige houd men voor den gevaarlijksten. Ook worden de leeuwen buiten den grenz der kolonie voor meer moediger en bloedorstiger gehouwen, als dezelve die binnen de Colonie haar ophoudden.
107. De onzettende kragt dezer diers schijnt door geen en der reizenden te zijn overgedreven. Dikwijls heeft den leeuw een zware osse met groot gemak een groot einde ver voort geslepen, paarden, hertebeesten en kleindere verdraagt hij zoms mijlen ver.
108. Die milloenen bollen, dat aan den hemel, van dat de Almagtige dezelve schepte, elk in hunne baan rollen, zijn een teken van de macht en van de wijsheid van onzen hemelschen vader.
109. Het soet dat ons dit leven brengt
Is met veel bitter ondergemengt. J. Cats.
110. Kwaad van anderen te spreken is altijd slecht.
111. Die anderer heil verwerkt, zal zelfs gelukkig zijn.

—

112. Neeltjen.
Alle dag gasten en brasschen dat kan wat ver-
slinden.
Daar is geen geldkis zoo diep, of zodoende
kan men de boden vinden.
Ik meen dattet slempen wat weet, elk schaft
om het heerlijk op,

Kalf en schaapsvleesch schijnt na den mosterd te rie-
ken, men werpt het schier malkander na den kop.
Zij zullen aan erten en Raapen de mond naau-
welijksch eens steken,
Wilt je iemand onthalen, daar moeten Hasen,
Phaisanten, patreizen en zulk goed zijn of
men zoud er schande van spreken.
De jongen vinkjens en kalkoentjes mogen juist,
Niet grooter weezen als een gemeene vuist
Of ze zijn te taaij, en zoo men uit het lamsch-
vleesch niet meer melk als bloet voor
zijn oogen zien lopen,
Men zout niet door den keel kunnen krijgen,
dan mogent slechte luiden kopen.

113. Joris (haar broer, een oostinje-vaer).

Wel dat loop te hoog!

Neeltje.

Je zult het zelvrs zien, as je bij je vrienden
word genoot,
Ze komen je voor de dag, met schooteln, die
zoo groot
En wijt zijn, dat ze niet op den tafel kunnen
raken,
Of ze moeten er eerst in de deur een kerft toe
laten maken.

114. Joris.

Ge spreekt van de groosten denk ik wel. Als
men 't uitvoeren kan
Is 't nog iets, dat een, dien gezegend is met
schatten.
Wat meerder doet, gaat noch heen, schoons
hij zou ook te ver uit kunnen spatten.

Neeltje.

Wat noot was het dan, maar de Borgers doet
het den grooten na,

Niemant wil den minste zijn, ze denken niet eens hoe draa,
 Men door zijn meubeltjes raakt, ze weten niet eens t' onderschijden,
 Dat een zakjen en een ijzere kist niet even veel porren kunnen leiden. enz.

De belachelijke Jonker, kluchspel,

115. Even zoo ongelukkig eene ondeugd de gierigheid is, even zoo de verkwisting. Het past jonge lieden naauwkeurig over te leggen, hoe veel en wat zij kopen, ten einde zoo doende gene bezitters van noodelooze zaken, of met schulden overladen te worden, maar in staat te zijn eenig geld te kunnen overleggen voor weldadige doelen en geoorloofde vermakens.
116. Een grieks wijsgeer zijde, de kinderlijke geest bij een boog vergelijkende: den boog kunt niet altijd steeds gespannd zijn." Het spel mag en moet ons onspannen, als wij onze lessen kent en als wij zich met vlijt ingespannen hebben.
117. Pleeg eens raadt met u zelfs, dan zult gij bevinden dat gij meer goed ontvangen, als gedaan hebt en dat gij meer kwaads gedaan als geleden hebt. En zoek dus geen voorwendsel om de ondankbare te spelen.
118. Noach liet een raaf uit de arke vliegen, doch deze kwam niet weder terug, maar heeft zeker van kreng tot kreng blijven vliegen. Daarna liet hij een duif uit, dien, nadat zij eenigen tijd rondgevliegt was, terug keerde, en naar zeven dagen op nieuws uitgelaten, keerde met een olijvenblat.
119. Indien dat het gedrag onzer overheden het tegengestelde zij, van dat, dat het behoorde te moeten weezen, zoo zal het bij de burger of af-

- keer of naarmolgen te verwekken, hetwelk beiden even nadeelig voor de bloei der gemeente zijn.
120. De eigenschap der deugd is, dat zij ons zich zelve leert te verheffen boven hetgeene wat anderen verschrikt.
-
121. Waterpozen zijn de wolken, dewelke in gedaante van lange buisen van uit de wolken neder op aarde hangen. Zij ontstaan, uit twee elkander tegenwerkende winden. De wolk daardoor getreft wordt gedeeltelijk in een draaikring gebracht, en vormt dus tregterswijze zich na beneden tot op het water, dat zich gelijkelijk verheft.
122. Vat de wolk niet op het water maar drijft zij dwarrellend over de aarde dan noemt men het windhoos. Deze hozen rigtten groote verwoestingen dikwijls aan.
123. Gij zijt zoo mal niet vrind, dan uw de mus
wel staadt,
Dus zeit den schalke piet aan zijne kamerraad,
Die daarop daatlijk volgen liet,
Gij wel mijn, waarden piet.
124. Tot een goede uiterlijk voorkomen, behoort vooral, men zindelijk en net gekleedt is, niet te ouwerwets, noch te veel na de mode. De gulde middenmaat word hier vooral in 't oog gehouden.
125. Nog heil, nog onheil zijn bestendig hier op aarde,
Maar d'onbevleete deugd, houd zelve in 't graf
zijn waarde.
126. Zandbanken zijn hoogtens van zand in zee, welken somtijds zeer lang en breed is; zonder afwisselende hoogtens en laagtens.

127. Barren noemt men zoodanige zandbanken, als welke zich bij uitwatering van de rivier vormen, en wadden die die bij de eb droog en bij vloed overgestroomt worden.
128. Duinen zijn reijen hoge hopen zant, bij langs de kusten der zee, welkers groote van de open zee van winden enz. afhangen.
129. Klippen zijn rossen, die of boven uit den water steeken, of nabij tot aan den oppervlak der zee toerijken, en riffen vormen wanneer dat zij in 't verborgen te zaam hangen.
130. Een schranderen bol willende zijnen paarde leeren om niet meer te eeten, gaf hetzelfde geen voer meer. Nu men kan wel denken, dat duurde niet lang of het goeije beest, schiet er de hals bij in. Toen stondt onzen vriend er bij te kijken, of hij zijn zondaagsoortjen versnoept hadde: zeggende: »wel dat is nu al heel zeer jammer, hij was het vasten nu al aardig geleert, en daar legt dat malle beest nouw!
-
131. Trach u niet den omstandigheden, maar de omstandigheden uw zelfs onder te werpen.
132. Hoor, kinderen, hoort een rustig woort,
 En zeg het vrij de buuren,
 Wil iemand dragen eenig pak
 En dat ook zonder onge...,
 Die grijpt het van den aanbegin,
 En draag' het met een lichten zin:
 Wand al wat iemand willig doet
 Al isset zuur zoo word het zoet. ! J. Cats.
133. Van zoodanigen iemand; dien nutte zaken verkoopen, om in staat te zijn nutteloozen te kunnen verkreigen, zegt men: hij verkogt zijn

wijngert om een wijnpersbak te kopen, en ook wel: hij verruilde zijn paard voor eenen fraaijen zadel.

134. Als wij dreigen te vallen, zal kracht van Boven op onzen gebede ons wel opheffen, en zijt gij gevallen wel ondersteunen en staand houden.
135. Het is haatlijk als bloedverwandten met malkander in onvrede leven. De vleugels der vriendschap en van liefde moeten nooit of nimmer ruijen; maar den vleug'len der bloedverwantschap moet ook nooit kortgewiekt worden.
136. Marchetas bepleitete zelfs zijne zaak voor Philippus de Koning van Macedonie, dien pas van de jagt weder terug gekomen zijnde, het vonnis velde, daar hij gedurende een groot gedeelte des regtgeding geslapen hadt. Den uitspraak was ongunstig voor Marchetas. Hij wetende, dat hij regt aan zijn zeide had, zijde vastberaden dat hij hem op een andere richter beriept. — En op wie dan vraagde den koning driftig. Op uw Sire, nu gij niet meer slaapt. — Philippus door deze stoutmoedigheid getroffen, onderzocht de zake meer naaukeuriger en herkende dat hij het ongelijk had gehad in de veroordeeling, veranderde de uitspraak ten zinnen gunste.
137. De moeder van een vermoorden kan slapen, maar de moeder van een vermoorder kan niet slapen.
138. De jeugt verouwdert haest, den dood is levens buur; Och! t uur ontsnapt de menschen, terwijl hij vraagt: wat uur.
139. Men kan ten allen tijd gemakkelijk noch zeggen, dat wat men gezwezen heeft, doch het gezeide weder te herroepen is onmogelijk.

140. Het waar geluk, voortkomende uit de tevredenheid, was het meest door hun genooten, die elke dag een dagelijks brood door eigen arbeid hebben.
-
141. Cato op straat gaande, ontmoete een man, dewelke een koffer droeg met welke hij hem stootte en daarna riep: wacht uw? — Cato vroeg hem indien hij dan nog een ander koffer hadt, waar hij hem mee stoten kon, vermis anders het roepen te laat kwamp.
142. Een waarheidliebende, rontborstige en openhartig man moet de koningen altijd welleskom zijn. Een goede koning is uitmuntend beter voor eenen lande, als een goed koning.
143. Dat men eens rozen, zonder geene doornens vindt!
144. Door katarakten watervallen verstaat men de plotselinge nederstorting des waters, het welk van de rosachtige stijlte en soms met groot gedruis naa beneden valt.
145. Weest in t oordeel niet lichtvaardig,
 Gij die struiklen waar gij!
 Vraag eer ge anderen liefloos smaad
 Welk een vonnis ben ik waardig!
 Recht geen schijnbare euveldaan
 Met den weegschaal opgeheeven,
 Schrijf vooral niets zwarter aan
 Als het God heeft
- Houw te roekloos geen gerigt,
 Zelfs soms boozter en ontaarder
 Eigen schuld weecht dikwijls zwarer
 Eigen deugd weecht steeds te licht.
- J. L. Nierstrasz Jr.
146. Eene zeer ernstige nar een zijner vrienden,

welke hij meende dat voor lang dood gegaan was, toevallig ontmoetende zijde tegen hem: ben jij daar? wel dat ziet er lief uit! je bent immers dood? — Dat ziet gij, dunkt mij wel anders, voerde de andere hem toe. — Ja maar hoort eens, antwoorde den boterik, hij, dien mij uw dood bericht heeft, houdt ik voor net zoo geloofwaardig dan uw.

147. Een even slim mensch (over schouders) hieldt de vriendschap met twee broeders, die tweeling waren. Eenen van deze broeders storf en onzen leepert ontmoete kort daarop de andere en vroeg heel bedaardt, of hij het was, dien overleeden had, dan of wel zijn broeder.
148. Op zeker deurbordtjen stondt: den Heer M... en Zoon makelaar in olijkoeken en leinmeel. — Zou hier ook het teeken vergeeten weezen? —
149. Het metaal verhart de aarde, geldt verhart als 't ware de menschen hunne herten.
150. Die hem tot de strijt aangort, beroem zich niet alsof hij zich ontgord, dat is, dien de strijdt begint snoev niet alsof hij reeds al op zijn lauwers ging te rusten.
-
151. Ja gelukkig zijn wij alle, wie de deugd het hart doet slaan.
152. Ledigheid is de roest des levens, vernielende zeer veel.
153. De beste medegezellen in ledige uren zijn de goede boeken.
154. Linnaeus verdeelde het dierrijk in zes klassen. Tot den eerste behoort die dieren, die warm root bloed hebben, en levendige jongen

te wereld brengen, die door den oude gezuigt worden en die daarom zoogdieren heetten.

Tot de tweede alle die dieren, welke insgelijksch warm rood bloed heeft, doch welke eieren leggen, met veeren bedekt en vogelen heeten.

Tot de derde klasse komen die amphibien of tweeslagtige dieren, zijnde de zulke die op het land en het water leven kout rood bloed hebben en adem door longen halen.

Tot de vierde klasse behooren alle deze dieren, met kout rood bloed, en door kiewen ademhalen, de vissen namentlijk.

Tot de vijfde klasse de insekten of gekorreven diertjens die koud witte bloed hebben, met voelhoorens of sprietten aan de kop voorgezien zijn en eens of meermaal in haar leven van de gedaante verwisselt.

Tot den zesden eindelijk behooren de worms, zijnde die dieren, welke koud wit bloed, gene voelsprietten maar meest voeldraden hebben, en ook gene in gevrichten verdeelde bewegings werktuigen of voeten hebben.

155. Mijn vriend gaf men den schult van valsheid en bedrog maar beiden zijn zonder ongegrondheid.
156. Het is nootzakelijk, dat men op het end agt te geven. Laten wij dies in alle dingen naar 't einde letten.
157. Menig een stelt zijne verwagtingen en hoopen te hoog zoo dat hij ze meestijds: vaarwel? moet toeroepen, ziende nooit derzelve verwezentlijking worden.
158. Als gij door geen lastertong niet ontzien wordt, vindt men hiervoor dikwijls gene andere rede als deze: het zijn de slegtste vrugten niet aan wie de wepsen knagen.

159. De misdaad lijdt ons van liever leede, soms langs bloemvolle paden, na een afgrond, wiens diepte onprijlbaar is.

160. Ho, indien wij bedenkten, hoe moeilijk wij weder kunnen keeren van den baan, dien wij intraden in lichtzinnigheid, wij zullen met meerder schroom voortgaan, en zoo niet vermetel schijnbaare onbeduidende mistappen wagen. Voort voort, roept het kwaad voort voort en waar is den reddenden draad, de leidstar om te geraken uit den doolhof van verkeerdheid, die altijd draait en kronkelt,

161. Een zonderbaar voorval, die noodlottige gevolgens hadde kunnen gehad hebben, vindt voor een paar jaar te koningsbergen plaas. Een kraf met water, dat in een huis bij het vengster stondt, had de houte vloer doen vuur vatten. En zoo den eigenaar de rook niet bemerkte hadt, was wellicht het gebouw der vlammen proef geworden. De karaf was in diervoege geplaatst, dat dezelve de stralen der zonne, op een punt 't zamentrekkende hetzelfde uitwerksels had, dan een brandglas.

162. Voorzichtige vrage.

t Is om mij hoeft te doen, zij Hopman Koelberaad, indien dees aanslag mist, Gaat sprak de veldtheer gaat

indien zij dat bestaan, ik zal t hen doen berouën, en vóór u eenig hoofd, zes hoofden af doen houën, Maar, zeit den Hopman, heer? t geen ik eerst weten wouw

Is of van zessen een, op mijn ooft passen zouw. Huighens.

163. Door haat verstaat men een persoonlijke afkeer jegens deze en geene, dewelke zich door weezentlijke of vermeende beledigingen of verongelijkingen deez' afkeer verworven, of ons ten minste ingeboezemt heeft.
164. Nijt bezit iemand, dien met leden oogen de voorspoet anderer bespiedt, en die niet dult, dat eenen anderen bij hem bevoorecht word, Deze ondeugendheid is bijna niet afscheidelijk van den wangunst.
165. Er is geen meer verhevener verschil onder de mensch en dier, als door het bezit der reden.
166. Wetenschappelijkheden zijn slooten van wie de studie de sleutels zijn.
167. De watervogelen hebben eenige kliers, in dewelke een olijachtig vocht bevind; zij drukken met den nep tegen deze klieren of blaasjens, om die vettig te maken, en strijken geene dan over de veeren zoo dat deze ook vetachtig wordt.
168. Daar nu olij noch water gene verwantschap met malkander heeft, zo kan de vederen behoorlijk gebevogtigd weezende, niet nattig worden.
169. Een slegt en regt man bestelder van een vragschuit zijnde, moest op zekere dag eene kleine benne waarin twee tortelduifjens, waaraan eenen brief zat bezorgen. Onderwegens vervlogen hem de vogeltjes, echter en in weerwil daarvan bracht hij de bende en de brief ter zijner bestemming.
-
170. De heer den ledigen korf ziende, openbrak de brief en weigerde den geeste fragt: zeggende: Twee tortelduiven staat in de brief!" — Ha, antwoorde ons schippersmaatjen, dat is goed,

dat zij in de brief bennen, want ze hadden mijn de mand uitgevlogen.

171. Den jongeling, na dewelke gij vraagt bevalt mij en mijne vrienden geheel niet in slechte gezelschappen verkeerende oefent hij zich in nutte kundigheden en in de heilige schriften nimmer belust om zich bij ijdele en lichtsinnige jonge mannen te voegen en over het algemeen geacht en bemind bij losbollen geschuwt en gehaat bij brave en weldenkende menschen en alom wordt van hem gesproken.
172. Op de komst der aangenamen lente ervaart gheele de natuur. Laten dan de kinderen twee aan twee of vier aan vier naar buiten springen zich in het groene gras te wroeten.
173. Wanneer dat de drift in de voordeur treed, dan gaat de wijsheid door den agterdeur uit.
174. Den haat is dikwerf zoo uitgestrekt en zoo hartnekkig dat men de verzoening eens kranke, bijnaar als een zeker bewijs van deszelfs aannaderend overlijden kan te beschouwen.
175. De zoon van den zijde kousenwever van mijn oom de fabrikant zeide: vader laat ik de gedichten Bilderdijk's eens lezen. De wijze verstandige en leepe man hervatte: Gij weet diezelve alleen nog niet te verstaan, als gij wat ouder zijt geworden, zullen wij dezelve samen lezen, en ook, de overwintering van Heemskerk van Tollens en deszelfs andere gedichten, Feith's, Helmers, Spandaws vaerzen en van vele anderen.
176. Men zegt dat Napoleon de spoken niet geloofde en dat hij er toch bang voor dezelve was.
177. Aan den behoefstigen mangelen vele zaken en dingen, maar de gierigaarden mangelen het aan alles.

178. Vlij niemand en laat uw zich ook niet vleijen.
179. Die lieden plegen gewonelijk zich het ongelukkigst te achten, en zijn het dikwijls wezenlijk ook, die weinige of gene wezentlijke ongelukken ondergegaan hebben; wand niet aan dezelve gewend, beschouwen zij de menigvuldige kleinen tegenheeden des levens zoo als groote onhijlen, en geloven zich zelve daardoor bijna aanhoudend schier aan rampen ter prooi; dewijl hij, dewelke de werkelijke rampen kennende en dezelve van die nietige tegenhêen weet te onderschijden, zich om deze niet bekommert, en hem gelukkig gevoelt, zoo lang geene hem niet treffen.
180. Morgen zal 't beter gaan; morgen zal gedaan zijn, dat heden verzuimt is, der menschen wenschen voeren hem door eenen rei van morgens na de laaste harer dagen, op welke genen morgen voor hun meer volgt. Dat bedriegelijke morgen onthoud hen wat het heden hen had kunnen geschenkt hebben.
181. Wil geen' vrek van geven horen,
 Noch veel vrekker is den tijd,
 Nimmer word een stont erboren,
 Nooit scheltze ons een uurtje kwijt,
 Maar de lust tot wetenschappen,
 Zameld oogenblikken op.
 En klimt door de tijd bij trappen,
 Op den hoogste eerentop.
182. Een nederlands officier met eene ridderorder versiert, te parijs in de schouwburg zijnde, wierd van eenige franse winbuilen opgemerkt, die hem dachten eens beet te nemen, zij dringden hem, stootten aan zijn degen en zeggende; mijnheer u degen hindert ons. — Ja antwoorde

hij, daar hebt meer fransen te waterloo over geklaagt.

183. Ziet gij gindsch dat dikke burgertje, die met een kort stompje pijp in den mond, aan een haart des gelachskamer bij een bierkan, met zijne elboogen op den tafel leundt. Hij leit de krant naast hem neder, want op deze oogenblik is hij er achter gekoomen, of den kijzer van rusland zijn leger tegens den turk, tegen persien oftewel tegen oostentrijk ter veld zal trekken; zie eens met wat een vergenoeging hij zit te glimplachen. De Czaar moge wel op zijn hoede weezen, hij heeft aan den staatkundige burger een heimelijken, stille vijhand. — In zijn antwerk is hij een heerlijke knappe man, edog eenen zot, zoo gaauw hij een krant in handen krijg. En dat hij heden een dubbelde zot is, dat veroorzaakt den eersten april.
184. De trotsaart is reeds in dit leven al beschaamt en belaad met nijt, berisping en haat van vele.
185. Een brave man word overladen met de liefde, vertrouwen en achting.
186. Hoope en vreze zijn onze onafgescheidene gezellen op het levens pat; zij houd onze werkzaamheden in de noodige spaning. Gelukkig hem, die hem nog aan de een nog aan de ander geheel en al overgeeft maar steeds de gulde midden weg kan houden.
187. Op elk pat van 't leven ontluiken eene menigte van bloemen der vreugde voor onze voeten. Den wijzen plukt dezelve omzichtig zonder de doornens der roos te verwenschen, en versmaad het nederige fiooltjen niet, terwijl het niet prijkt gelijk den schoonen hiacint.

188. Eene der bekwaamste tuinmannen had gekweekt eene hyacint met zorg. De bloemtrosch was sierlijk, de kleur fraai ligt rood, en de geur eerlijk. Hij liet dezelve aan een heer 'en juffrouw zien. »De reuk is alleraangenaam, zijde dien heer, maar de kleur vindt ik alledaagsch.» — Wel sprak de juffrouw, integendeel de kleur is pragtig en zij heeft volstrekt geen geur. Wonderlijk dagt de tuinman, kleur en geur is toch pragtig. — Hij wist niet dat de heer sterk bijziende en de dame zeer verkoud was.
189. Eerzucht ontaart in eergierigheid, wanneer als zij zoo heftig werkt, dat wij de eere boven alles, als ons hoogste goed stellen, en niet verschillig zijn door welke wegen of langs welke middels wij tot dezelfde geraken; ja zelf alles opofferen om dezelve te verkreigen.
190. Lijnen, wie rechthoekig door de equator snijden, en door de aschpunten of poolen lopende, ronde cirkels beschrijven, wordt meridianen genoemd of middags-cirkels genoemd, omdat de zon op het middel des dags recht boven eene dezer cirkels staande, het middag is voor alle de plaatsen, welke onder deze cirkel leggen. Nadien men nu over elke en iedere plaas der aarde zoodanigen eenen cirkel voor zich kan stellen, moet het getal dier meridianen onendig groot weezen.
191. Eenen derzelfden word als eerste aangenoomen, naa verkiezing der aardrijkskunstigen. Den Franschen nemen voor de eerste, die, die over Lijon, hare hoofstad loopt, de engelsen die over Greenwich aan den teems, of over londen, de Spaanschen die van cadix, de zweden van stok-

holm, de rus van petersburg en de hollanders, die over de berg Pica op den eilande, teneriffe liep, terwijl dit den hoogste punt was in de Indischen oceaan, tussen de oude en nieuwe werelden, voorttaan, zoo is door 't besluit van zijnen Majesteit Willem de I bepaalt, zullen onze zeelui in het vervolg de meridiaan Ferro's als de eerste aan te merken.

192. Deze middaglijnen dienende om' de legging in langte eener plaats of punt te bepalen op der aarde, dat is hoe veel graden die plaats of punt oost en west waart van de eerste verwijdert zijn.
193. De zon reist door het morgenroot met een luister en majesteit, bij welke op aard niets is te vergelijken. Zijn koestrende streelende strale verkwikten alles, wat adem en leven hebben.
194. Onder de niets beduidende woorden, behooren het komplimenten. Iemand eene compliment maken, is een onverschelinge beweging des lichaams, of ook een krommen des rugs, en strijken van de ééne voet. Strik genomen hebben verstant noch wil er niet 't geringste part aan.
195. De jongeling, dien de waarde des tijds kent, moet het een genoeg zijn, met elke oogenblik te woekeren.
196. Fabricius houd stant in Pyrrhus legertenten
 Het gout verzet hem niet, door schandelijken zugt,
 Noch elephants gebries, en velle dreigementen
 Zoo zwigt geen' man van staat voor gave noch gerugt.
197. Vereer in de greisheid het afbeelsel uws Ouders en uwer voorvaders; den ouderdom heeft het regt op de eerbiedenis aller braven. Zilver

- lokken, dien gene schande deden vergrijzen, zijn parels aan den kroon des ouderdoms.
198. Wanneer gij Gode vreest en deszelfs bewaardt, kan het uw ten allen tijd welgaan, dan zult ge in de u aangewezen levenbaan met voorspoed rijpen voor de hemel.
199. Een bloeienden hennepakker is een fraaij uitzicht.
200. Onmiddellijke hulp is beter als de wijste raad, met geene kan men uit den noot uit komen met deze veelals niet.
-
201. Rampen en lijdens wordt de menschen ook gezonden om hun gedult en hunne lijdzaamheden te leeren.
202. Op een schilderei van de zontvloed.
t' kan erger niet, als dat een vlot
Draagt s werelds deugd en overschot.
203. Een broeder is een vriend, ons door natuur gegeven.
204. De praatzuchtigheid ontaart soms vaak in kwaatsprekendheid, en deze die de moeder zijnde van de laster, zoo wordt gebooren uit den eerstgenoemden, die oppervlakkig beschouwt, niets kwaats in haar vervatte, eenen drom van wandadigheden.
205. In de tachtig jarige oorlog heeft de Prins van Oranje zich berucht door zijne vaderlandliefde, en den hertog van Alba door zijn vreedheid beroemt gemaakt. De eerste noemden zij vader, de ander wierd beul des vaderlands genoemd.
206. Nodelooze advertenzie.
Een bewoonder van een grootte stad van ons land, zijnen regenscherm (parapluie) verlooren hebben-

de, deedt het volgende in een publiek nieuwsblad zitten: hij, dien eene blaauwe zijde regenscherm met ievoreen anvat gevonde hebbe, word verzogt hetzelve weder terug te brengen aan den heer p... wie het hem te geschenke zal geven.

207. Hoe klettern de zwaarden, hoe rammeldt het schilt
 Hoe davert den kriegsroep, vermetel en wilt,
 Hoe schalt en hoe schittert klaroen en trompet,
 Hoe stijgert en trappelt het briesend genet
 Den ridder rukt aan met gesloote viezier;
 De standdaarden wappert en vaan en bannier,
 De strijtbijs omhoog en de speren gevelt,
 Zoo daagen de kreigers met juilend gewelt (*).

208. De rijkdom beminne ik niet, noch ik wensch
 die, slecht is het mijn bescheert in staat te zijn
 spaarzaam edoch niet bekrompen te kunnen leven.

209. Is de mensch niet voor de aarde en hemel geschept,
 als hij dus het een om 't ander vergeten gaat,
 dan verwaarloost hij zijn eigen bestemming.

210. Snelte des tijds.
 Mijn hert heeft nu geklopt, tot in de 't sestig jaaren,
 En ziet? dien langen tijd is vaardig heen gevaaren,
 De jeugt is maar een' damp, een bloem, een
 spigtig gras.
 En ik nu maar een schim van 't geen ik eer-
 tijds was.

211. Den uil heeft een grooten kop, dien veel gelijk
 aan die der katten; hij heeft groote, geele
 uitgepilde, oogappels, een korte en een kromme
 snavel, neusgatens met borselagtige veer-

(*) Overgenomen uit Muzetm van uitgezochte verhalen.

tjens, sterke geveerde poten, en bijkans een regtopstaande lichaam. Deze ligt schuuwe vogel gaat alleen in den schemering op roov uit, en word wanneer dat zij zich over 's daags liet zien, door veele kleine vogeltjes, voor al door de kraaijers aangevalt onder een luid geschrei en berooft van zijn vederen. De uil voed hem van, muizen, vleermuizen enz.

212. Wenschen zijn middelen ten instandhouding des menschlijke leven, wien gene wenschen meerder heeft, heeft geene vreugt meer in 't leven, wenschen, die den mensch tracht te verwezelyken is de bron van alles wat edels en groots is. Men voedde steeds redelijke wenschen in zijn harte, wenschen wiens vervulling mogelijk zijn, en late dezelve nooit in zijn boesem sterven; wie noch wenschen voed, is de menscheid nog niet afgest....., en wanneer als het op iets grootsch aankome zal hij hem zijn hand niet ontrekken maar moedig en volieverig volvoeren, dat, dat plicht en eer hem gebied.
213. De Ruiters, wie zijn voornaam Maarten adriaans, was, eene onzer grootsten helden te zee, bezat bij allen zijnen roem de egte nederigheid van hem zelfs spreekende, zijde hij, vaakmalen: ik wil wel van niemant genoemd noch opgehaalt worden, als ik maar slechts in staat ben, mij pligt vol te doen, en mijn ordes wel uit te voeren."
214. De geschiedenis in zijne rollen meldde van hem, dat hij bedugt zijnde, dat zijn roemvolle daden naar zijn doot vermelt mochten worden, veele papiers vergenietigd heeft, die gewichtige aantekeningen van zijn leven en daden behelzen.
215. Door zijn pligtens vol te brengen behoogde hij geen lof maar enkel en alleen den rust van zijn

gewisse, en de zelfsvoldoening. Dit gaf hij te kennen met de betuiging dat niet alles hij gedaan hadt, maar God alles gedaan had, dat gaf hij ook te kennen, met de bovene aangehaalde woorden. Nimmer begost hij iets zonder dat hij vooraf de hulp en zegen des Allerhoogsten af te smeeken, trachtende hij zijn hert door brandende gebeden, te verligten en te versterken.

216. De struis ofte de struisvogel, die men vier aan vier of vijf aan vijf in 't wilt vind is een vreetzaam beest, die door groentens leeft, en geen ander speize verschaft als eijers, die noch maar alleen in gebak goed zijn; dog tot haar ongeluk, draagt zij pluimpjes, waarop de smaak en mode gevallen is. Hij weet slecht te vliegen, maar daarentegen is zijnen loop, schier aan die van den snelsten paarde bijna gelijk. Als hij vlucht, schijnt hij met zijne poten en met zijn uitgesperde vlerken als op de gront te schuiven. Men zegt dat hij dikwijls zijne eigen oogen dichtknijpt, of dat hij zijn kop in een struik stak, zich verbeeldende dat hij, als hij de jageren niet ziet, dezen hem ook niet zien kunnen.

217. Een andre kremer vijlt zijn goetje
 Voor t burgervolk, roept: vrienden moetje
 niet eens wat kopen zie eens rond!
 t Is engels chits! 't gelt maar een pont,
 Zie dits een lappie voor een jakjen
 Dit s chits voor een best zondagspakjen,
 kom, Heer koesier, hei, kooft eens hier.
 kooft wat, enz.

218. Karel den X trad in 1815, toen nog graaf van Angouleme weezende, in een der havenen, van het Frankrijk. Onder de menigten van menschen, bevondt zich eene oude moedertjen,

die, weinig van alle die vreugdekreeten begrijpende ter wijl zij ook een weinig doof is. De goede slove die zins twintig jaar vier revolusies had medegewoont, vermengde alle regeringen en schreeuwde zoo hart en zoo schel mogelijk leve den koning, leefte den republiek, leve den keizer, leve Lodewijk den achtienden.

219. De geregsdienaars, wie maar zelden korswijn verstonen, bemeesterden hun van haar, toen de Graaf van angouleme bevoel haar te vrijlaten. Vervolgens haar zachkens op de schouwer klopte, zeide hij dit koninglijk woord »ge hebt wel gelijk, goede vrouw! ieder en een moet leven.

220. Tot de grasoorten, die meestal olle stengelen met lidden en zeere lankwerpige smalle bladers hebben, telt men de tarwe, haver, garst, rijst, suikeriet, hennip, het vlas, mankop enz.

221. Den sterken heeft mindere openbare vijands als de zwakke.

222. Zoo wanneer iemand bescheiden blijve, niet bij de lof maar bij berispings, die is duidelijk bescheiden.

223. Wanneer 't heil uwes vaderlandes betreft, zoo draal niet, maar geeft u te offer daarvoor.

224. Hoe bedwong ik best mijne harstochten? vroeg eenen jongeling zijn leeraar. — Trekt dit boomstampje uit, antwoorde deze. Geene deedt het zonder moeiten met zijn eene hand. — »Dit ook, zeide den leeraar, op een' meer dikkeren wijzende. De leerling moet hiertoe twee zijner

handen gebruiken, en nog oen dikker konde hij met alle geweld, niet de grond uitrukken. Zietdaar, zeide hem zijn leeraar, hoe gij met uwø driften behandelen moet.

225. Waar is de band, die nauwer bindt
Dan die de moeder hecht aan t kind?
226. De rede is bij storm weder, door zoo vele sche-
pen verzogt, als slechts denzelven kan berijken.
De reede hier van is, dat dezelve daar veilig
leggen. De mensch met reden voorzien, was
er al vroeg op bedacht bij de kooprijke steden
avens aan te liggen.
227. Kinderen! uw aller wenschen en streeven is,
om eens brave menschen worden.
228. Ouders kunnen gewoonlijk lichter tien kinderen,
als dat tien kinders één ouder onder kunnen
houden. Onze ouders zorgen altijd zonder op-
houden voor ons, niet maar alleen zoolang,
dat wij zelf in onze eigen behoefstens voor kun-
nen zien, maar als het ware zoo lang zij leven.
229. Vraag anderen slechts dan om help, wanneer
gij u zelfs niet helpen kondet.
230. Maar hij, die waar den pligt gebied,
Nog schatten agt, nog t leven,
Hij zegt in leed en doods bedaart
Wie God bewaard, is wel
En God zal bijstand geven.

B. Klijn Bz.

231. Hardraverij te S. — Den tijd en plaas, waar
de hardraverij zal gehouden worden, staat de
liefhebbers nader bekend te zullen worden ge-
maakt.

232. Den heer, X, X, slagter tot amsterdam. debet
an P. R.

voor geleverde 10000 turf tegen à f 5.50

't 1000 f55.00

voor item 1000 brandthoutjes . . f 8.00

te samen f 63.00

Amsterdam de 7 Dezember 1840

in dank voldaan P. R.

233. Een rijke muzeman, die in eenige weeken ziek zijnde, deed hem wonder, dat twee of drie zijne vrienden hem niet bezogten. Zij betrouwen het niet, zijde zijnen rendmeester, om bij uw te koomen, het geld gij hen geleendt hebt is vervallen en zij zijn nog niet in den staat van het u weder te kunnen geven." — Gaat dan heenen," antwoord den zieken en zeg hen, dat zij aan mijn niets niet meer schuldig zijn, en dat ik dezelve verzoekt, om bij mijn te komen bezoeken, om hare kitantien te halen. Ik wil liever mij geld als mijn vrienden te verliezen."

234. Wij wennen ons aan gene gebreken lichter, als die, die wij in anderen opmerken.

235. Des nachts van de achtiende November des jaars 1421 vondt de nootlottige St. Elizabets vloet plaas, eene ijselijke overstroming, wien dat gedeelte onzes vaderlands, bekennt bij den naam Zuid hollandse weert, verwoest wierd. De dijken van de hoogelijk opgezweelde revieren getijsterd, bezwijkten en de schoone landstreek met een getal van welvarende en bloeiende dorpen, werden onder de golfjens gedelfd, het land wierd weggespoelt of verzonken, en meer als twintig dorpen door de vloet onderhouden. Een aantal

inwoners dier streken, omkwamen of vielen tot armoed, en duizende veeën verdronken. De edelman, door het verlies van alles het zijnde, zag men harde arbeid bedrijven of van anderer weldadigheden leven. Tans vindt men op deze plaas meer als seventig eilandertjens met biesen overgroeit waarvan het de naam van bieschbos van heeft geleend.

236. In de tachtigjaren oorlog mis handelden die steden, die haar de Spanjaarden op schoonblinkende belofkens overgaven. Op de vreedste wijze wierden niet slechts alleen weerbaarlijke mannen maar ook onde grijsaarden, vrouwen en kinderen misgehandelt.
237. Wetenschap en eerezugt moet onderschikt te blijven aan de inwendige vrede des gemoets, en een stil genot; anders word weetgierigheid en eerezucht eenen knagenden kanker en eene vloek voor de mensch.
238. Vrijheid rust op regvaardigheid, regvaardigheid rust op liefde alzoo ook vrijheid rust op liefde.
239. In amsterdam leeft alles van de handel. Van de kooplui af, wie zijne winst bij duizende bereekent, tot den halven, naakten armen toe, die zwoegt met het torsen van ondraagbare lasten, of welker spieren trillen onder het kruien eener paardevragt; aan alle geeft den koophandel of schatten of overvloed, of welvaren of broot. Het is een rijke en milde bron, maar dewelke gestop kan worden: dan houwen de beeken, die het naast zijn tot de oorsprong noch water en diepte wanneer als de takken en spranken waar zij zich verliezen, reeds lang zijn uitgedroogt.

240. Hoe deugzamer een mensch men is, zoo meerder moeitens men heeft om te kunnen denken, dat andere dit niet zullen wezen.
241. Twisten en strijd zoeken een weldenkende man steeds te ontmijden, liever zal hij eer een klein verliesjen leiden, als lange te twisten.
242. Een duitscher maaijer bevondt hem op zee. Hij staat op 't dek, en den wind de zijlen spannende, en daardoor het schip als 't ware doennende vliegen, werpte hem zijne mus van zijn hoofd. »Houw op! riep hij aan de stuurman toe, mijn mus is in 't water gevallen.»
243. Dezelve of een neeffen van hem, ging met een roeischeepje een rivier over. Het zij dat het hem niet hard genoeg dagt te gaan, het zij dat hij de roeijers het werk verlichten wou, hij grijpte een end touws die daar achter af in t water hing, en begost uit alle zijne macht te trekken en trok tot zij het strant berijkten, zeggende: he! »dat help!»
244. Die zegt wat hij wilt, moct dikwijls horen wat hij wel niet wil.
245. Daar is niets akeligers in het samenleven, als eenen mensch zonder karakter.
246. Een vriend, die het wezentlijk is, en men daarvoor herkent, zal ons onze gebreken niet verstoppen, en wij zullen 't hem niet kwaad genomen hebben.
247. Alzoo wierd Philips den tweede, in de geboorte zijner grootheid een geweldige koning, en tot een vreeze van de kragtigsten in het Christendom, om de macht en menigten zijner staaten.

Bovenal trof hij nederland in t breeste van haar bloeijen, bebouwt met meer als honderd steden, honderd vijftig hoopen vlekken, zoo goed als veel bemuurde steden, zes duizent dorpen, alles vol van inwooners, rijkdom, neringe, welvaart, en weelde tot dertelheid toe. De lantzaten, als doorverft van langer hand in de eet, des huis van Bourgonge, en t hert vol hebbende van de majesteit der zaken door keizer karel den vijfde loslijk gevoert, waren genegen, tot den uiterste proeve van trouwe en schuldigen onderdanigheid, blijkende bij vier hondert ton schat, opgebracht in negen jaar.

249. Planeten ofte dwaalsterrens zijn zulke hemelbollen, welke in bepaalde loopbaans, rond een vaste sterre henen wentlen, van waar dezelve ligt en warremte ontfangt. Zij vertonen haar aan onze oog met een ligt, meerder vlonkerend als de vaste sterren, en verkrijgen de naam van dwaalsterren, wegens hun schijnbare onregelmatige loop.

249. Bijplanetens, of maanen of wagers of trawanten of satellieten, zijn de zulke hemelighamen, wie om sommige planeten omheen wentelen, dezen in hun loopen rond de zon te vergezellen door het teruggekaasen der zonstralen helpen te verlichten.

250. Geef uw niet te veel moeite om iets nieuws te horen of iets nieuws te kunnen verhalen, dat gij niet voor een nieuwschieriegen, voor enen nieuwsverteller, of een praatal, gehouden word.

251. Als God ons gunstig is, wat vreest men dan gevaren, t is zekerlijk bewaart, dat Hij zelv' wil bewaren.

252. Hoe velen zijn er daar niet, die het eerste en schoonste gedeelte van ons leven gebruiken, zoodanig, om het latere, volgende ongelukkig maken.
253. Die te groote hoopen koesterdt, heeft zich dikwijls misgerekent. Hij, dien in zijne verwagtingen teloorgesteld is, ziet men meestal gewoonlijk de schuld schuiven aan verkeerde oorzaken, daar het buitensporige zijner wenschen niet altijd zoo kan aangewezen, als hij, die in een rekenkundig voorstel misrekend heeft.
254. Gelukkig hij, dien de wereldt in haar juiste waarde weet te schatten.
255. Wie God bewaard, is wel bewaart!
Dat denkbeeld sterkt den droeven,
Hoe vol gevaars zijn pat ook zij,
Blijf hem dit vast vertrouwen bij,
Hij mordt niet bij de groeve.
256. Wanneer dat de indianen in het een of ander meir den waterslang, dien dezelve Camondi noemt, ontdekken, beslooten zij dezelve dood te maken. Zeer gevaarlijk is 't dezelve dicht bij te komen, daar dezelve iemand ziende naderen, haar kop dreigent op heft. De bewegingen des ondiers maken de jagers weldra op haar hoed zijn. Voorzigtig gaan zij hetzelfde naderen, en werpen het een strik om de hals van welke het end aan een paard vast is gemaakt. Nu zweep men hetzelfde voort en word de slange uit hare schuilplaats uitgetrokken: De slang, ofschoon niets onverproeft latende om in vrijheid te geraken, geraakt echter door des paards voortdurige hollen buiten staat haar te kunnen verweeren en dan doodden de indianen dezelve gemakkelijk, door dezelve met een bijl af te

maken. Deze slang is meestal twintig voeten à vijf en twintig voeten lengte.

257. De ziel verslijd zijn bekleesel.
258. De praatzucht openbaart, op een bedagtzame wijs, en dikwijls zonder eenig kwaad opzetten, geheimen van ouders en naastbestaanden en vrienden, wier verspreiding nadeelig zijn kunnen tot hunnen goede naam of crediet.
259. Zonder zulks te bedoelen beledigt zij, van tijd aan tijd de aanwezige weezenden, door ies tot nadeel hunne bloetverwandten, die niet tegewoordig zijn, te verhalen. Laat ons ons voor praatzucht wachte.
260. Men kan in een dag zoo vele kwaden bedrijven, dat het zelve zelf met het meest ernstigste berouwsbetoon niet ver te effenen is. 't is dus beter, dat men bij elk doen van eenig belang ons afvraag of dezelve met onze plicht stemt overeen, dat gij ten allen tijd op zijne hoede ware.
-
261. De Hunnebedden in Groninge, en Drente enz. zijn antieke begraafnisplaasen, misschien, mogelijk wel van veldt heeren, zijn ijselijk groote steenen, door het water van bergen en steenrossen afgescheurt en hier aangespoelt of aangevoerd.
262. Den beroemden Duval, bibliothekaris van Frans den eersten, antwoorde dikwijls op de vragen, die men hem gedaan werden met: »ik en weet het niet!» Een dommert zei hem eens: den keizer betaalt uw om het te weten.' De keizer hervatte weder de andere, betaalt mijn, voor het geen, dat ik weet. Ho, zoo hij mij betalen wou, voor dat, wat ik onbekend is de schatten

van het heele rijk, en wereld zouden niet toerijkende zijn.

263.

akseptatie

Den ondergeteekenden, P. S. kaarsemaker te X. verbind hem bij deze om aan de heer W. Z. of orde te betalen met hultimo December 1846 de somma van twee hondert guldens, de waardij in contante genooten.

X, de 2 Jannewarij 1845.

P. S.

264. Laat ons alle onze kragten bespannen onze schoone moedertaal zuiver te schrijven.

265. In den stede van Groningen, die in eene zandvolle hoogte, genaamt, de honds rug, is gebouwt, heeft men een schip voor ruim hondert jaar, in de grond uitgevonden, onder een herberg, en in het nieuwe kanaal of gragt, die ten einde der laastvorige eeuw buiten Groningen; ter verdedigen der stad groef, vond men bij de diepte van twintig voeten en meer voeten zeer vele schelpen en versteende zeevoorbrennels.

266. Een ongeleerd jonge man, die soldaat geworden zijnde, moest voor de eerste maal mede te vuren. Hij laade zijn geweer, doch dorst den haan niet aftrekken; hij laade telkens op nieuw tot toe zesmaal, als wanneer de kruidamp hem zoo moedig gemaakt hadt dat hij de haan besloot te overhalen. Hij deed het met dat ongelukkig vervolg, dat het geweerloop berste, en hij gekwest op den gront ging vallen, terwijl eenige kammeraads hem met hem bezig hielden, ging de scherjant met een paar anderen om het geweer op te rapen, hetgene onzen bloed ziende, hij verschrikt deed uitroepen: »raakt hem niet aan scherjant, laten zij hem niet aan raken der zit nog vijf schot op.»

267. 't was avont en de zon gehuldt met goud en stralen,
 Scheen thands te berseba ten westkimme in te dalen,
 Heur gloet te doven, in het middenlandse zout
 Dewijl ze nogthans met dit ligt, die gloet, en goud
 En d' eigen stralen aan de zelve hemelskringen
 De morgen maakt in 't oog der tegenvoetteligen.
 De maan vertoonde nu 't verzilvert aangezigt,
 En trooste t' aartrijk met de weerglans van het ligt,
 Een zachten daauw zijgt op de blaen en bloei-
 semknoppen
 En baade 't velt als in een zee van vrugtbre droppen,
 De wind lei in de slaap. enz.
268. In het west van europa, vlak bij de zee leggen
 de nederlanden. Die naam hebben dezelve van
 hare lage legging verworven, en waren ze reeds
 in oude tijden bekend. De oude bewoners,
 waarvan wij iets met zekerheid wisten, zijn
 benamelijk de Batavieren, Friezen en Belgen.
 Waar de herhalende overstromingens het nood-
 dig maakte, hadden zij hunnen woonstede op
 hoogtens, met name terpen of torpen geboud.
269. De maan heeft zijn ligt van de zon. Zij loop
 in 28 dagen rond de aarde. Wanneer zij zich
 juist in een rechte lijn tussen de zon en tus-
 sen de aarde bevind, dan is zijn verligt half-
 rond van de aarde afgedraaid en wij zien gene
 maan dewijl enkel en alleen hare donkere helste
 na de aarde toegekeerd is; wij noemen het
 alsdan nieuwe maan. Dagelijksch verwijdt zich
 de maan in zijn loop van de rechte lijn, dien
 wij boven vooronderstellen van de aarde te
 zijn getrokken aan de zonne en naar mate
 zij verder gaat, word een grooten aandeel van
 hetgeene na de zon toegekeert is en door de-
 zen verligt is, op de aarde zichtbaar. Als de

ronde schijve half ligt is noemt men het eerste kwartier.

270. Als zij zich bevind tegen over de zon aan de andere kant van de aarde is het volle maan, en is zij in eene rechte lijn met de aarde en met de zon, dan vallen de schaduwen der aarde op haar, bedekken haar geheelijk of gedeelteijk en het is maneklips.
271. Van het verlichte halfrond zien wij nu elkert dag een kleinder gedeelte, en wij noemen het laatste kwartier als wij nog de kwartschijf zien. Wat is wasschende en afnemende maan?
272. Waar blijven toch alle die oude maanen, als er weer een nieuwe komt," vroeg eenmaal eens een leepert. Het zij om zich ten zijnen koste te verblijden het zij dat de antwoorder even wijs was dan de vrager, maar deze wierd toegevoegd; wel daar worden de starren »van geslagen."
273. De noorden en oosten wind is gewoonlijk koud en schraal de zuidewind warm en de weste regenachtig.
274. De heer B is de oceaen overtrokken, om eenige fraaije tijgersvellen te koopen, ten einde zijne canape daarmede overgetrokken worde. Van af de keerkring tot bij de Linie had hij de wind standvastig doch toen hadden ze te kampen tegen windstilte en wispelturige wind.
275. Een leepert, die eene tabakdoos in Leiden willende koopen, wierd gezegd dat hij zulks in Amsterdam een paar stuiver minderkoop te krijgen had. Hij had dus op eene schoone dag

naar A. gegaan en kreeg de doos werkelijk goedkooper, doch was den ganschen dag gelopen en eenige stuivers verteering kwijt.

276. Een bladzeide uit een keukenboekje: den 5den, aan wittebrood, —, aan melk —, suikerij —, suikerla —, aan stijsel en blaauwsel — kieviseijeren —, aan arme lui —, aan steenkoolen —, doove kolen — 6 rooije kolen gekogt —, aan petent olij —, voor de jongheer een paar laarsen betaalt —, nog ten zijnen behoefte aan briefport —, aan stroop —, rozijnen — aan kleine krenten — aan potasch — aan de koperslager voor een gerepereerde keten —, aan de horloziemaker voor een glas — vooitje aan de kran-tier —, aan sla —, aan spinasie — aan de smitsknecht de kagel gepoest —, de 5 appelsines en 5 zetroenen —, een kop hazenooten —, eene rip van de spekslagter —, een half de-zijn kommentjes voor de arbeidslui —, aan de wasvrouw —, een kocolade keetel —, aan G. voor de stellazie voor de bloemen gebracht —, een porzelein inkoker.

Als dit de keukenmeid haar noticie boekje en niet de jufvrouw het hare was, dan moet de eerste haar tasch ruim voorzien geweest hebben van zesdhalfjes, dertienthalfjes dertientjes, guldens of andere muntenspezies.

277. Een graankorl, achtloos in een vrugtbre gront
 verdolven,
 Zien we als een zwangre halm, ras op de lucht-
 stroom golven,
 Hij schud zijn vruchten af die rijpende in de gront,
 In halmens opslaat, waar eerst ruigte en heester
 stondt.
 Dan duizendvout hertejeld en duizendwerv erbooren,

Doorgolvt een gans gewest een goude zee van koren.
 En t land eerst maakt en woest, nu rijk en milt
 gevoet
 Dankt blij aan d'eerste kornzijn vrucht en overvloedt.

278. In 1423 vond de ontdekking der boekdrukkerij plaats te Haarlem niet te Mentz, door Laurens Koster. in 1586 het haringkaken door Willem Beukelsz. te Biervliet in.....In 1592 uitvinding der houtzaagmoln door Corn. Cornelisz. in 1627 werd de Thermometer en Mikroskoop uitgevonden bij Cornelis Drebbel, die gebleken is van alkmaar geboren te zijn, en in 1691 ontdekte Meeuwis Bakker de scheepskamelen.
279. Een der pas in dienst getreden recruuten, door zijn onderoffisier ondervraagt zijnde of hij naalden en gaarn had, ontkende die niet te hebben, maar wel willig te weezen het te halen. Hij ging weg en men zag hem drie dagen lang niet, waarom hij als dezerteur beschouwd was geworden en men al nasporingen van hem deed. Den vierde dag daar kwam hij aan, bestoft en vermoeid maar toch goedmoeds omdat hij naald en garen had, Hij had naar zijne besje in twente gegaan en was dus drie dagen geloopt om te halen wat hij voor een paar cents in de buurschap had kunnen krijgen.
280. Niets bewijzen zoo klaar de zwakheid van al regeringen, welkers grontslag het geweld is, dan de geschiedenis van ons Vaderland; hij geeft ons het nitmuntenste voorbeeld der bespringde en verdedigde vrijheid, die dikmaals op den punte staat van te bezwijken, maar telkens wederom met nieuwe moet in het strijperk te voorschijn treet.

281. De inwoonders dezer gewesten in lage en waterige landouwen geplaat, hier en ginder van den woeste golven zoo wel als van machtige en heerszuchtige nabuuren gedrijgt, ja onder malkanderen doorgaansch verdeelt, heeft zich echter dikwijls tegen de mogendste vorsten der aarde kunnen te beschermen. Immers hebben zij nimmer haar vrijheid verlooren, als om te luisterrijker denzelfden weder te herwinnen.
282. M..... Harperts Tromp, eene onzer helden op zee, was nog maar elf jaren, toen hij zijn vader verloos; Harpert Tromp hadt zich in de vermaarde zeestrijt voor gibraltar in Italie dapper gekwijt; en werd kortelings na denzelfden op de wal van Guinee door een zeerover aangestast, in het gevegt waarmede hij 't leven verloor. Nu gaf de manschap de moet op en in weerwil het hardroerige jammeren en smeeken van den jongen knaap: zult gij mijn vader zijn dood niet vreten! overgaven ze zich.
283. De jeugdige Tromp hoorde men in geene twee jaar niets van, gedurig dien tijd diende hij de rover als kajuitwagter. Daarnaar vondt hij middel om te ontvlugten. In ons land 's dienst getreden hebbende, klimde hij allengskens tot de rang van luitenant admiraal.
284. Na vele brillante feiten, liet hij in den zogenaaemde eerste engelse oorlog (1652—1634) in t begin van een gevegt voor de maas zijn leven, van een musketkogel getreft wezende. In zijn uiterste beveelde hij zijne ziel en de zijnenden aan God, en slands vloot mede aan de dapperheid der zeelui. Zijne laatste woorden Ik heb afgedaan, hout goe moet kinderen

- deden een luid snikken en schrijven van alle het scheepsvolk uitbersten.
285. Tromp noemde zijnen onderhorigen altijd kinderen, en zij hem bestevaar, zoo veel hadden zij hem lief, en achting.
286. In 1096 begonnen de kruistochten te beginnen, waar onderscheidene keeren, Nederlanders aan deel namen. In 1595 deden de gebroeder Houtman van gouda eene handelsreis naar de Oost, en twee jaar later winterde Jakob van Heemskerk en de zijne over op spitsbergen, terwijl in het daarop volgende jaar Olivier van Noort zijne rijs rond de waerelt aanging.
287. In 1555 deedt Karel afstand van de regeering, zijn zoon Philips hem opvolgde. Dertien jaar later begon de tachtig jaren oorlog. In 1567 wierd de Unie van Utrecht gesloten, en twee jaar verder zwoeren zij Philips den tweede af. Door welke ramp stond de zaken van onze provincien in 1584 zoo haggelijk? In 1609 wierd er van weerszeiden tot een twaalfjarig bestant gesloten, het gene dus in 1624 einde, als wanneer den krijg op nieuws begon, tot daar in 1648 tot Munster den vree tusschen Spanje en ons vaderland besloot, en gene deze vrij verklaarde. Men had toen van Spanje gemoogd zeggen: Zij is van den os op de ezel gehupeld.
288. De ooijevaar is eene der belangvolste trekvogels. ~~In de tweede en derde maand des jaars komen zij gewoondelijk in onze landsdouwen.~~ Men zegt in engeland gene zijn. Ons land overvloedt echter van dezelve.
289. Den zoon van den vriend van mijnen vader is

een ledige jongen. Dezelve wil liever op den weg loopen als te leeren; rookt al siegaren, drinkt drie a vier wijnglazen of veel bier. Er zijn er die zeggen dat er niet veel goed van hem worden zal en dat zijn ouders weinig pleiziers met hem zien zullen.

290. In het oost was de mode heerschende, dat de gastheer zijnen gasten de voeten liet wassen; hen daartoe water aangeboden hebbende. Zulks moet in die warme strecken zeer opfrissend zijn.

291. Caligula, een onwaardigē romeinsche keizer liet zijnen soldaten schelpen garen, in plaatse van hun den vijand te tegenstellen, en liet hen daarna juichende terug te trekken, of zij een victorie waren komen te behalen geweest.

292. Een gedeelte van ons leven word in kwalijk handelen, een meer groot deel in ledigheden, en bijnaar ganschelijk het leven, door iets anders te verrichten als hetgene, wat men doen moet, doorbragt.

293. Aan het stervenbet, van een edelen, wezenlijken godvrugtigen mensch, staad de dood als de beminlijke genius der Ouden, die zachtjens omkeert den levensvakkkel, opdat dezelve uitgeblust word, terwijl hem van uit de eeuwigheid de nieuwe vakkkel van een onuitblusbaar leven aangerijkt word.

294. Prins Willem den eerste, den vader des vaderland genoemt, van den ellendige sluipmoordeenaar Balthazer Gerards ter dood gewondt zijnde riep hij uit: »Mijn God ontverm u over mij en over uw arm volk!»

Van de door den Koning van Spanjen uitgeloo-
ven vijf en twintig 1000 kroonen mocht de ver-
moorder daarom geene genotlijkheid hebben.

295

Beste Vrind

ik heb in geen langen niets van UEd. gehoord.
Zout u wel het plezier willen te hebben om
een dag of drie bij mijn te logeeren. Je moet
wete 't is juist kerremis. Als gij magt, komen
wij je tegen ik en mijn broer ga dan ten vier
uren uit. Ik ben verzogt uw te berigten alsdat
Jan niet Piet het bloemzaad mot hebbe. Je
kent immers Flip en hein de twee jongens van
den Duitsen boekverkooper dicht nabij de plan-
tazie wel, nu den oudsten is sedert drie maand
subiet gestorven en de jongste heeft mij de
goudvink en sijsje verkogt. Ze kosten mijn een
dukaat.

Ik heb dikwijls uw broer aan zen belofte trach-
ten te herinneren jegens een oude bierkrui-
k, maar hij zeit, bij warmte gaat het zoo ver-
schrikkelijk gaauw in bederf over. Wij hebben
laast met onze verkijker drie uur wijd weg geke-
ken. Nu wij hoopen allemaal dat u zult komen.
ik noem mij u liefhebbende Vriend

N. N.

296. Schep gij in gierigheid behagen

O mensch weest gierig op de tijd

Eer dien uw vrugteloos ontglijd',

Die vrekheid zult gij uw nooit beklagen,

Ja trekt vrij van u bezigheid

Een reeks van uren om de schatten

Van deugt en wijsheid te b.....

Hoe meer gij steelt door, dit beloidt

Hoe hooger gij Gods naam zult eeren

De tijd kan niemant regt waardeeren.

297.

Quitantie.

Ontvangen van den door den Heer P. Derks
koopman te Elburg gevolmagtigden J. de Baan
de zom van *een honderd en vijftig Guldens* tot
sluiting van rekening van anno passato.

Tiel 5 Meij 1849, G. de Vlag.
zegge *f* 150—.

Advijfsbrief.

Den Heer G. Snel te Nijkerk,

Mijn Heer!

Hebbe de eer te berichten, als dat ik heden
op Uw afgegeven, eene traite op twee maand
na dato groot *f* 250— aan de order van de
heer Geb. Ligt, niet twijfelde of U zult dezelve
als naar gewoonlijk gelieven te honoreeren.

Mij in UE geeerde orders aanbevelende

heb ik de eere te zijn

uw vriend

Tiel den 14. Junij 1849.

R. Bes.

zegge *f* 250.

Twee maand, na dato, gelief UEd betalen,
aan den Heer Gebr. Ligt, of orde, de som van
twee honderd vijftig guldens. Het zal UEd. va-
lideeren, in rekening, als volgens advijs, van

Uw dienaar.

De heer, G. Snel, Nijkerk.

R. Bes.

298

Fragment uit een brief.

Voor voor eergisteren toen vond den zoon van
onzen door den koning nieuw benoemden bur-
gemeester aangestelden veldwagter, een vreemde-
ling levenloos als een lijk in bosch en toen werd
er dadelijk gerucht in 't dorp en kwam eenen
stoet dorpelingen met hun gewoon geschreeuw
aan te loopen en toen wou men hem weggedra-
gen hebben en toen moest hij blijven leggen tot

dat de Burgemeester kwamen en den dokter en toen erkende de burgemeester die in de tiendagse veldslag bij de rijdende kavallerie te paarde gediend had gehad, hem voor een ouden vriend van hem en den dokter bevindt dat hij aan de nog thans regerende ziekten onderhevig was. En toen stuifden al bijna de omstanders, en van af dat uur meent ieder al de beginselen van besmetting al te voelen en is ieder vol angst en vreezen voor ziekten en dood, alsof zij nu eerst sterven zouden kunnen en alsof een ware christen, dewelke weet dat ieder moment zijn laatste kan zijn, en dus berijd moet weezen elk uur voor den grooten stap.

Gister heeft de moeder des verstorvens met den wagen komen aanvaren en werd zij van den burgemeester ontfangen en moeder als zij was, stroomde zij hete tranen. Toen deedt de burgemeester, edel man als hij is, alles dat in zijn vermogen geweest is om der schreijende te troosten en liet hij de Leeraar ook komen. Heden is hij begraven geworden en zijn hem al de hem na zijn stand toekomende eerbewijzingen bewezen geworden.

299. Vele menschen leven, alsof zij nooit behoefden te moeten sterven, en sterven alsof zij nooit niet weer herleven zouden.

Mijne jeugdigen vrienden! laat ons zoo leven dat, alsof gij elke oogenblikken moet sterven en tefens als of gij noch menige jaren te leven had.

300. Onsterfelijkheid! — Vertrouwendende denkbeeld in rampen en tegenspoed, met hetwelk de sterfving zoo vaak op dezen benedenrond moet vechten. Wederzien! zich wederzien in de zaligheid! O, Vader! laten wij dat geluk hebben.

